

A művészeti és kulturális tevékenységek szerepe a békeépítésben az Afganisztáni Nemzeti Zenei Intézet példáján keresztül

HARMADIK DÍJAS PÁLYAMŰ

A felmerülő biztonsági kihívások megváltoztatták a békefenntartó missziók megközelítését, és kiemelt hangsúlyt fektettek a polgári erőfeszítésekre. A békefenntartó tevékenységek fejlesztése révén a kategóriák változatosak voltak, amelyek bevezették a béketeremtés kifejezést. Ez a kifejezés a béke tartósságára összpontosít, és új érdekelteket von be a békefolyamatba. Az új szereplők mellett új béketeremtő eszközök jelentek meg, például a művészet és a kulturális tevékenységek, amelyek alátámasztják és árnyalják a konfliktus és a kultúra közötti kapcsolatot. Bár a kultúrát korábban kizárólag a konfliktusok forrásának tekintették, számos sikeres kezdeményezés bebizonyította, hogy hatékony eszköz lehet a társadalmi kohézió újjáépítéséhez és a megbékélés támogatásához. Ezen tevékenységek egyik figyelemre méltó példája az Afganisztáni Nemzeti Zenei Intézet: a helyi igények hatékony felmérése és a konfliktus kontextusának alapos vizsgálata után zeneoktatási programot hozott létre, amely proaktív módon támogatja a társadalom hátrányos helyzetű csoportjait és egyesíti a többnemzetiségű csoportokat zene által. Sikeresen küzd a diszkrimináció és a nemek közötti egyenlőtlenség ellen, s elnyerte az afgán társadalom tiszteletét, amely tényszerűségét és létjogosultságát is bizonyítja.

(A kultúra és a konfliktusok közti kapcsolatokra vonatkozó percepciók) Habár manapság már számos tanulmány és megvalósult kezdeményezés szemlélteti a kulturális tevékenységek szerepét a megbékélési folyamatokban, korábban a kultúrát gyakran azonosították a konfliktusok kiindulópontjaként, fő okaként. A kultúra és a konfliktus közti kapcsolat bonyolultságához hozzájárulnak a definíciós problémák is: a kultúrának ugyanis jelenleg sincs egy egyhangúan elfogadott meghatározása; a definíciós kísérletek közt természetesen felfedezhetőek bizonyos visszatérő elemek, összességében a kultúrát egy csoport szokásait, értékeit leíró aspektusok összességéként ragadják meg. (Abramson 2013) Szerteágazó volta miatt nehéz definíciós keretek közé szorítani, de ezen aspektusok összessége szolgál az adott csoport identitásának bázisaként.

A számos meghatározás közül Klukhon verziója számít az egyik leggyakrabban idézettnek a szakirodalomban: „a kultúra magában foglalja a gondolkodásmódbeli mintázatokat és viselkedési mintákat, amelyeket szimbólumok útján sajátítanak el a különböző csoportosulások, ezáltal kialakítva a megkülönböztetésre alkalmas jegyeket, amelyek ugyanúgy a művészeti alkotásban is fellelhetők; a kultúra esszenciájába beleértendőek a hagyományos (történelmi ihletésűek és a történelem során kiválasztott) szellemi örökségek és az azokhoz kapcsolódó értékek. (Minkov 2013, 10)

Noha a kultúrát és a kulturális tevékenységet gyakran a megőrzéssel és védelemmel kapcsolják össze, a kultúra egyfajta organizmusként is felfogható: folyamatosan változásban van. Ugyanúgy hatnak rá a csoporthoz tartozók legutóbbi tapasztalatai, mint a más csoportokkal való interakció. Ezek a külső kapcsolatok éppenséggel feszültséghez,

akár konfliktushoz is vezethetnek, viszont ahogy arra mind többen rávilágítanak a tudományos szférában, a kultúra nem tekinthető a konfliktusok egyedüli eredendő okának, bár faktorként mindig megjelenik az összeütközések során. (Henderson 2001)

Éppen ebből kifolyólag fontos, hogy a kulturális értékek megkapják a megfelelő védelmet a konfliktusok alatt, de legalábbis a békeépítő folyamatokban. A korábbi esetekben ez az elhatározás a kézzelfogható kulturális értékek megőrzésére koncentrált, így nem foglalta magába a közösségépítést és a helyi állampolgárokkal való együttműködést. Ha viszont megvizsgáljuk a békefenntartó tevékenységek fejlődését, és ezzel együtt az ebben szerepet játszó aktorokat, egyre inkább multidimenzióssá és összetetté váltak, a fenntarthatóságra és a hosszútávú stabilitásra helyezve a hangsúlyt. Míg az első békefenntartó akciók főleg katonai tevékenységeket foglaltak magukba, Boutros Boutros-Ghali, az ENSZ főtitkára 1992-ben vezette be a konfliktust követő békeépítés koncepcióját mint a békefenntartás egy részét az Agenda a békéért című ENSZ-kiadványban. (Reychler 2017) A konfliktushelyzet utáni békeépítési folyamatoknak része minden olyan tevékenység, amely megerősíti az állami és társadalmi kereteket és a konfliktus esetleges újbóli kiújulásának megelőzésére irányuló erőfeszítéseket. Ez magában foglalja a demilitarizációt, a fegyverek megsemmisítését, a menekültek visszatelepülésének segítését, a biztonsági erők kiképzésében való segédkezést, a választások megfigyelését, az emberi jogok védelmét, az állami intézmények megerősítését, és a formális, valamint az informális politikai részvétel, illetve a társadalmi integráció támogatását. (Szabó 2009)

Ezek a változások párhuzamosak voltak az új biztonság felfogás, a humánbiztonság térnyerésével, amely már sokkal inkább alkalmasnak bizonyult az új típusú biztonsági kihívások értelmezésére is. (Gazizullin 2016) A humánbiztonság elmélete szerint az állam helyett az egyént kell a biztonság referenciapontjának tekinteni. A nukleáris, biológiai és vegyi fegyverek mellett ez a koncepció a veszélyfaktorok közt tartja számon a kritikus infrastruktúrát ért támadásokat, az élelmiszerbiztonságot, a gazdasági, egészségügyi és környezeti katasztrófákat is. (Rothschild 2008) Ezek a kihívások első körben az egyének biztonságát érintik, amely viszont gyorsan a társadalom és így a kormányzat destabilizációját eredményezi.

A békeépítésnél a humánbiztonság koncepciójának alkalmazására rávilágít az egyes egyének biztonságának és egyúttal a társadalmi stabilitás fontosságára, amelynek újraalkotásához hozzájárulnak a kulturális tevékenységek is, mivel azok az egyén és a társadalom értékeit, örökségét kívánják védeni, ezzel elősegítve a konszolidációt. Paradox módon tehát, mint ahogy a kultúra katalizátora lehet egy konfliktusnak, ugyanúgy elősegítheti a normalizációt is: ez egy olyan csatorna, amelyet felelősségteljesen kell használni.

(Megbékélés: a fenntartható béke garanciája) Az új típusú biztonsági kihívásokból kifolyólag a békeépítő folyamatok legalább annyira függenek a katonai műveletektől, mint a civil erőfeszítések hatékonyságától. (Franke 2006) Ez egyet jelent az új stakeholderek megjelenésével is: regionális és globális nemzetközi szervezetek, nem kormányzati szervezetek és helyi közösségek egyaránt a folyamat szereplőivé váltak. A békeépítés alatt alapvető, hogy nyílt párbeszéd alakuljon ki a konfliktustól szenvedő csoportokat képviselőkkel, a csoport vezetőivel. A hosszú távú eredmények érdekében a hivatalos keretek kialakítása mellett fontos, hogy a helyi közösségek támogassák a folyamatokat, hiszen aktívan vagy passzívan, közvetve vagy közvetlenül, de a konfliktus részeseivé váltak, amely traumatizálta őket. Bevonásuk informális és folyamatos munkát igénylő folyamat, éppen ezért bonyolult ennek nyomon követése vagy kimutatása.

A helyi lakosság és a nem kormányzati szervek részvétele és elkötelezettsége különösen az államon belüli, heterogén csoportok közt kialakuló konfliktusok kapcsán nyert

nagyobb súlyt, amelyek esetében még inkább központi kérdéssé vált a válságkezelés módjának társadalmi támogatottsága. (Bar-Tal 2008)

Maga a megbékélés fogalma könnyen tűnhet túlságosan is tág, plasztikus fogalomnak, de relevanciája az utóbbi évtizedekben egyre szélesebb körben vált elismertté. Mint ahogy a békefenntartás folyamatában 35 éves tapasztalattal bíró Dr David Bloomfield is megjegyzi: „a megbékélés azoknak a széttörözött kapcsolatoknak a rehabilitációjáról szól, amely nélkül a társadalom nem működhet megfelelően a politika, a társadalmi interakció, az igazságszolgáltatás, a gazdaság és oktatás dimenzióiban.” (Salter and Yousuf 2016, 45)

Az ENSZ Biztonsági Tanácsának a megbékélés témakörében 2019 novemberében tartott nyílt vitáján Alpaslan Özerdem egyetemi professzor és tanácsadó is hangsúlyozta, a csoportokon belüli és az államok közti konfliktusok rendezése különböző tevékenységeket igényel, amelyek mind erősen kötődnek a helyi aktorokhoz. Ezeknek a programoknak a célja, hogy „csökkentsék az előítéleteket, visszaautasítsák a sztereotípiákat és elejét vegyék a dehumanizációnak. A megbékélés azért fontos, mert az egyéni és kollektív traumák kezelése nélkül a tartós gyász a jövő generációiban is az erőszak körforgásának alapját alakíthatja ki.” (Idézet Alpaslan Özerdem az ENSZ Biztonsági Tanácsa által rendezett nyílt vitán elhangzott beszédéből.)

Ahhoz, hogy az adott csoport számára megfelelő platformot alakítsanak ki, figyelembe kell venni a történelmi kontextust, a konfliktus jellegét, időtartamát, azoknak a különbségeknek a jellegét, amelyek a konfliktust táplálták, és azokat a konfliktuskezelési módokat, amelyeket elfogad a társadalom. Ezek beazonosítása után Bloomfield két dimenzióját különbözteti meg a megbékélési folyamatnak: az első azokat a fórumokat, párbeszédet, programokat foglalja magába, amelyek a történelmi és kulturális különbségekre fókuszálnak, hogy így segítsék elő a különböző csoportok közti információcserét. (Salter and Yousuf 2016) Mint ahogy arra számos esettanulmány is rámutatott, a konfliktusban lévő csoportoknak gyakran nincs vagy nincs pontos információjuk a másik félről, illetve nincs olyan platform, ahol interakcióba léphetnének egymással, ami gátolja a komplex megközelítés- és megoldásmódok kialakulását. A második dimenzió pedig a társadalmi kohézió erősítő gazdasági, szociális és kulturális tevékenységeket foglalja magába. Mindkét dimenzió esetében fontos, hogy a facilitátorok szigorú keretek közt működjenek közre, biztosítva, hogy a konfliktusban érintettek kerüljenek a folyamat középpontjába.

Kohézióerősítő jellegéből fakadóan a művészeti és kulturális tevékenységek a megbékélés második dimenziójához tartoznak: az esztétikára épülő közös tevékenységek képesek átlendülni a kommunikációs akadályokon, és a könnyen befogadható, közös élményre koncentrálnak, nondidaktikusak, kifejezetten részvételi alapúak és interaktívak. (Cohen 2003) Ezek a tevékenységek egy ideiglenes kiszakadást jelentenek az aktuális, feszültségekkel terhelt helyzetből. Olyan semleges platformot teremtenek, amely minden érintett számára nyitott, biztosítja az alkotás, és ezzel a továbblépés, a jövőbeli kapcsolattartás lehetőségét, erősítik az empátiát, és helyreállítják vagy éppen kiépitik a toleranciát és a bizalmat. (Naidu-Silverman 2015) Ahogy Ahmad Sarmast, az Afgán Nemzeti Zenei Intézet alapítója is hangsúlyozta, „a civil társadalom megteremtése nemcsak a parlament vagy a választások meglétéén múlik, hanem ugyanolyan fontos, hogy az állampolgárok kulturális és zenével kapcsolatos jogai is (újra)biztosítva legyenek, és a művészeteket támogassák.”

(Esettannulmány: az Afgán Nemzeti Zenei Intézet mint a békeépítés egy eszköze egy széttörözött társadalomban) Afganisztán egy közép-ázsiai (egyes források a dél-ázsiai országok közé sorolják) szárazfölddel határolt állam, területe 652 000 km². A Nemzetközi Kisebbségjogi Csoport nyilvántartása szerint jelenleg nincs aktualizált hivatalos adat

Afganisztán etnikai összetételével kapcsolatban. A becslések szerint a népesség legnagyobb etnikuma a pasztu (42%), emellett tádzsik (27%), hazara (9%), üzbég (9%), türkmén (3%) és balucsi (2%) nemzetiségűek is élnek az országban. A maradék 8% etnikai hovatartozása ismeretlen.

A konfliktushelyzet szinte állandósult az országban, így két generáció nőtt fel ezen körülmények között. A konfliktusok sorozata 1979-ben kezdődött, amikor az antikommunista iszlamista gerillák felkelést indítottak a kommunista vezetés ellen, és amely 1992-ben megbukott. Az újonnan felálló tálib vezetés sem vezetett viszont stabilizációhoz vagy jobbiztonsághoz, ellenben olyan fundamentalista intézkedéseket hozott, amelyekkel korlátozták a nők részvételét a közügyekben és betiltottak minden szórakozási módot. A zene esetében (amely eredetileg komoly hagyományokra tekint vissza Afganisztánban) nem volt lehetőség a zeneoktatásra, a zenélést és a zenehallgatást is betiltották. (Sakata 2012) Az ENSZ jelentései alapján bárkinek, aki megszegte ezeket a szabályokat, veréssel vagy akár kivégzéssel kellett szembenéznie. (Situation of human rights in Afghanistan: resolution / adopted by the General Assembly, 1999)

Az ország területe a mai napig megosztott a törvényes kormányzat és a tálibok között. A hivatalos amerikai jelentések szerint 2019-ben az afgán kormány a területek 53,8%-át tartja kezében (itt él a népesség 63,5%-a), míg a tálibok Afganisztán területének 12,3%-a felett diszponálnak, a fennmaradó területek pedig továbbra is vitatott helyzetűek. (The New York Times: Afghan Government Control Over Country Falters, U.S. Report Says)

Az összecsapások azonban a talibánok hatalomra kerülésével sem szüntek meg, így 1996 és 2001 között belháború zajlott az országban. 2001-ben a New York-i World Trade Center elleni terrortámadás után a Bush-adminisztráció a tálibok ellen már korábban is küzdő Északi Szövetséget támogatva válaszcsoportot mért a tálib vezetésre, amely megtagadta a merényletet magára vállaló al-Kaida vezetőjének, Oszama bin Ladennek kiadatását. Ez csakhamar háborúvá eszkalálódott, és habár a tálib vezetés már 2001 decemberében összeomlott Kabulban, az első demokratikus választásokat pedig már 2004-ben megtartották, a háború hivatalosan csupán 2014-ben zárult le (Naidu-Silverman 2015), de az ország még hosszú út előtt áll, míg eljut a tényleges normalizálódásig. 2020-ban az afgán szereplők közt is megkezdődtek a béketárgyalások Dohában – itt a hivatalos kormányzat és a tálib vezetők mellett jelen voltak a civil társadalom képviselői is. Habár minden résztvevő kifejezte eltökéltségét, hogy tartós béke alakuljon ki Afganisztánban, a legitim kormány és a tálibok kommunikációjukban eltérő fókuszpontokat jelöltek meg, így vélhetően hosszú és törekeny folyamat vezet majd a tényleges békééig. (Council on Foreign Relation: The U.S. War in Afghanistan)

Ezek a körülmények vezettek az afgán társadalom traumatizálódásához és széttöredezettségéhez. Egy 2008-as felmérés szerint az afgán állampolgárok döntő többsége a béke beköszöntét tartja a legsürgetőbb feladatnak. A válaszok kimutatják, hogy a békét nem csak az erőszakkal való felhagyással azonosítják, hanem a szegénység elleni fellépést, a hatékony és elszámoltatható kormányzati rendszer kialakítását, és az alapvető emberi jogok, többek között az oktatáshoz való jog biztosítását egyaránt összekapcsolták a békével. (Jackson 2009) A megjelölt területek igazolják a humánbiztonság koncepciójának létjogosultságát, hiszen az individuumokra közvetlen ható, és ezáltal egy rendszer stabilitását befolyásoló tényezők fontosságára hívták fel a figyelmet. Közvélemény-kutatás alapján a helyi állampolgárok a szegénységet és a korrupciót tartják a jelenlegi konfliktus legfőbb kiváltó okának, és ezek kezelése alapvető fontosságú a biztonság kialakításának érdekében. (Jackson 2009)

A leírtak megfelelő háttérrel szolgáltatóknak a vizsgált esettanulmányok, amely által az ország első zenei oktatóintézménye valósult meg. Dr. Ahmad Sarmast négy év elemzés, egy pilot projekt és adománygyűjtés után alapította meg az Afgán Nemzeti Zenei Intézetet (Afghanistan National Music Institute, ANIM).

Az aprólékos rákészülés és az elemzés nyomán az intézmény által kommunikált célok, elvek és magatartásformák rezonálnak azokra a problémákra és igényekre, amelyet a korábban említett konfliktusos időszak teremtett. Az intézmény az alábbi értékeket tekinti működése alapjainak: egyenlőség, a diverzitás tisztelete, felelősségvállalás és megbízhatóság. Missziójukban az alábbi ambíciókat fogalmazták meg: az afgán zenei tradíciók újjáélesztése; az életutak alakítása a zenén és az oktatáson keresztül; nemek közti egyenlőség és a lányok helyzetének erősítése; széleskörű társadalmi hatás elérése; nemzetközi hatás és interkulturális párbeszéd; a zenei sokféleség hirdetése és a nemzet gyógyulási folyamatában való részvétel. (Forrest 2013)

Ezek alapján látható, hogy a zeneiskola egyszerre kíván tenni a társadalmi problémák kezeléséért, továbbá ezt a kihívást elegyíti a kultúraépítés missziójával. A reális problémaérzékelésen túl ezzel egy olyan kezdeményezés indult útjára, amelynek köszönhetően létrejött az ország első és egyetlen zeneoktató intézménye. Az intézmény kifejezetten a fiatalok számára alakult, így 9 és 22 éves korig várja a tanulni vágyókat, nemre, etnikai vagy társadalmi hovatartozásukra való tekintet nélkül. (Forrest 2013) Ez azonban önmagában még nem feltétlen jelentene elégséges alapot a hátrányos helyzetű, tehetséges fiatalok felkarolásához egy megosztott, két hatalmi csoport által dominált országban. A zenei intézet az ország több pontján is jelen van (Kabul, Herat, Mazar-i Sharif és Jalalabad), de ezzel önmagában még messze lenne attól, hogy országos szinten elérhető legyen, a bővítés az adományoktól és a biztonsági helyzettől is függ, így csak lépésben haladhat. Éppen ezért az intézmény szorosban együttműködik az Afganisztáni Gyermekek Oktatási és -gondozási Szervezettel, amely külön figyelmet fordít az árvákra, és országos jelenlétéből fakadóan be tudja csatornázni a zenére fogékony, hátrányos helyzetű gyermekeket, származzanak az ország bármely pontjáról. (Forrest 2013) Az ANIM az integráció jegyében a hallgatói helyek 50%-át árváknak, hátrányos helyzetűeknek vagy utcagyerekeknek tartja fenn. Az utcagyerekek jelenségének megoldásához komplex hozzáállást tanúsítottak, így sikerült a társadalmi támogatottságot megőrizni a probléma kezelése mellett. Az utcagyerekek ugyanis sok esetben a család kenyérkeresői, amely gyakorlatilag kizárja, hogy esélyük legyen eljutni az iskolába. Az ANIM ezért extra juttatással támogatja az utcagyerekeket, akik ezzel kompenzálhatják a kieső jövedelmet. (Naidu-Silverman 2015) Így nem kell választaniuk az oktatás és a családjuk támogatása vagy fenntartása között; sőt, megélhetik saját gyermekkorukat is egy védett és befogadó környezetben. Az intézmény tehát hatékony segítséget nyújtott azon gyermekek számára, akiknek hiányzott a támogatás és az oktatáshoz való hozzáférés, valamint normalizálták a társadalmon belüli helyzetüket. Stabil háttérrel adott és összekapcsolta a gyerekeket a társadalmon belüli különböző etnikumokkal. A heterogén osztályok potenciálisan segítik az eltérő etnikai háttérrel rendelkező emberek megbékélését. Ezek a sikerek elősegítik a nemzet gyógyulását és az intézményekbe vetett bizalmat, de pozitív példát mutathatnak közösségépítő kezdeményezésként is. Ezek a jellemzők teszik ezt a projektet a Bloomfield által a megbékélés második dimenziójaként definiált tevékenységek egyik sikeres példájává.

Emellett az ANIM nyíltan támogatja a lányok oktatáshoz való hozzáférését, amellyel egy mélyen, még a konfliktusok kialakulása előtt is jelenlévő probléma kezeléséhez járul hozzá az intézmény. (Bronstein 2017) Ráadásul zenei oktatásban hagyományosan nem részesítettek lányokat. Ezzel kapcsolatban a társadalom lassan lett elfogadóbb, előfordul, hogy a családon belül sincs egyöntetű támogatás a tanulni vágyó lány felé. (Alger 2018) A tálibok számára

továbbra is elfogadhatatlan az intézmény küldetése és működése; 2014-ben bombatámadást is végrehajtottak a törvényes kormányzat kezén lévő Kabulban a zenei intézet vezetője, Ahmad Sarmast ellen. Ez ugyanakkor a társadalomban éppen ellentétes hatást váltott ki: több száz afgán jelent meg a Sarmastot ápoló kórház előtt és jelentkezett véradásra. (The New York Times: After Taliban Attack in Kabul, a Music Teacher Keeps Playing) Fokozatosan, de érezhető, hogy pozitív irányba mozdult el a lányok oktatásának támogatottsága is: míg 2010-ben csupán egy lány diákja volt az intézménynek, 2018-ra a teljes hallgatóság egyharmadát lányok alkotják (Forrest 2013), amit a későbbiekben bemutatott sikerek, eredmények is elősegítettek.

Az Afgán Nemzeti Zenei Intézet kezdettől fogva szorosan együttműködik a hivatalos kormányzattal és az állami apparátussal, így kialakította a kapcsolódási pontot az ország oktatási rendszeréhez, amellyel tovább erősítette elfogadottságát. Zenei képzésének színvonalát nemzetközi kapcsolataival alapozta meg: tanterve a Londoni Nemzeti Zeneakadémia közreműködésével született meg, így az ANIM zenei intézetként való hitelessége is szilárd. Fontos kiemelni, hogy később az intézmény már támaszkodhatott az ott kitanított növendékekre mint frissen végzett zenetanárookra, így a tantervek későbbi aktualizálása már belső erőből történt. Az ANIM erősen függ a nemzetközi közösség pénzügyi támogatásától, de az is látható, hogy fokozatosan igyekeznek minél inkább belső erőforrásokra támaszkodni és elmozdulni az önellátás, ezáltal a fenntarthatóság felé. 2013-ban egy koncertteremmel bővült az intézmény infrastruktúrája, amely egyben az ország első koncertterme is, amely más kulturális esemény lebonyolítására is alkalmas, ezáltal is kapcsolódva az afgán állampolgárokhoz. (Forrest 2013)

A szilárd intézményi struktúra mellett a fentebb megfogalmazott célok elérésében éppen az intézmény művészeti profilja segít, ez a különböző hátterű gyermekekből kialakított közösség alapja. A zene képviseli a közös platformot, amelynek köszönhetően a hallgatók ösztönözve vannak, hogy csapatban dolgozzanak, miközben együtt tanulmányozzák az afgán zene jelentette kiterjedt és sokszínű örökségüket. A hagyományos afgán zene mellett a tananyag nyugati klasszikus és modern zenét is tartalmaz. Ez a stratégia a zenét mint organizmust kezeli, és a szinte kiveszett tradicionális hangszerek (sarod, dilruba) újralfedezésével segítette a kultúra ezen, vesztélyben lévő szegmensének helyreállítását. Mivel az intézmény gyakran ad koncerteket nemzeti közönség előtt, az afgán társadalmat is támogatja ismeretei bővítésében és az új zenei műfaj integrálásában kultúrájukba. (Sakata 2013) Az afgán kultúra felfrissítésére irányuló törekvés mellett a kortárs zene biztonságos, semleges területet képvisel a többéves hallgatói csoportok számára, és elősegíti a nemzetközi zenei életbe való jobb bekapcsolódást, tájékozottságot is. (A tálib korszak korlátai miatt az afgán társadalom hátrányban van a kortárs zenei ismerettel kapcsolatban, ami megnehezíti, hogy kapcsolatot teremtsenek más külföldi zenészekkel vagy éppen azt, hogy művészei által jelen legyen a mai nemzetközi zenei térképen.) Továbbá a kurzusok folyamán kifejezetten ösztönzik az alkotó, újító tevékenységekre a hallgatókat, hogy bátran vegyítsék a különböző műfajokat és eszközöket. (Naidu-Silverman 2015)

Az intézetnek köszönhetően elkezdhette pályafutását Afganisztán első női zeneszerzője és megalakult az első női zenekar, a Zohra, amely a zene afgán istennőjének nevét viseli. Ez utóbbi kezdeményezés egy diáklány ötlete volt, amelyet az intézet vezetője, Sarmast felkarolt. (Alger 2018) Az ANIM hallgatói számos nemzetközi programon vettek részt, és eljutottak a világ legrangosabb koncerttermeibe: etnikai hovatartozásuktól vagy korábbi anyagi helyzetüktől függetlenül Afganisztán kultúrájának és tehetségének képviselőivé válnak. Elfogadottságukat a nemzetközi díjak és elismerések mellett jelzi, hogy a sidney-i Operaházban tartott telt házas koncertjükéről Afganisztán canberrai nagykövetsége

is beszámolt. (Afganisztáni Iszlám Köztársaság Nagykövetsége: Afghanistan's Zohra Orchestra Attracted thousands of Visitors in Australia)

Míndez természetesen nem jelenti azt, hogy a tálibokkal szimpatizálók ne lennének elutasítók a női zenészekkel szemben, de a zenekar megalapítása, a folyamatos fellépések és az ANIM hallgatóinak eltökéltsége nyomán a jelenség egyre közelebb kerül ahhoz, hogy valóban természetes és elfogadott legyen a társadalom számára a női zenészek munkássága.

(Konklúzió) A felmerülő biztonsági kihívások a biztonság új megközelítését váltották ki, amely a humánbiztonságra összpontosított. Ez a koncepció új szereplőket és új rétegeket von maga után a békefenntartás terén: elismerte a béketeremtés és a fenntarthatóság fontosságát, és így a konfliktus utáni térség stabilitását célzó civil erőfeszítéseket.

A közelmúltban már a művészet és a kulturális tevékenység széles körben elfogadott eszköz a béketeremtésben. A művészet és a béketeremtő eszközök az emberek közötti kapcsolat megerősítésével és a béketeremtésbe történő bevonásával igyekeznek stabilizálni a békét, és támogatást tudnak nyújtani a magas szintű béketeremtési folyamathoz, a politikai megállapodásokhoz, amelyek nem lehetnek hatékonyak és/vagy tartósak a társadalom bevonása nélkül.

A művészet és a kulturális tevékenységek béketeremtésbe történő integrálásával a kultúra és a konfliktusok kapcsolata új megvilágításba kerül. A kiegyensúlyozott, gondosan kialakított keret alapján a művészeti és kulturális tevékenységek eszközzé válhatnak a megbékélésnek. Amint a tapasztalatok mutatják, nagyon fontos ezeket a kulturális kezdeményezéseket kontextusba helyezni, és alaposan értékelni az érintett felek háttérét, profilját. Sok sikeres esetben a kulturális tevékenységek interaktivitásra és kreatív folyamatokra építenek. Az is alapvető fontosságú, hogy mivel ezeket a programokat testre kell szabni, nincs univerzális módszer, de a zenei tevékenységeket illetően érdemes megfontolni a kortárs zene szerepét, mivel ez valószínűleg kevésbé politizált és semleges terepet képviselhet a társadalom minden csoportja számára.

Az Afganisztáni Nemzeti Zenei Intézet finoman ötvözte a hagyományos afgán zenét a kortárs műfajjal, proaktívan ösztönözve a hallgatókat az alkotásra, hagyományaikkal való élő, szoros kapcsolatra, ami tovább erősíti a kezdeményezés kreativitásának oszlopát.

Az intézmény szorosan együttműködik a kormánnyal, különösen az oktatási minisztériummal. Pénzügyi központját nagyrészt nemzetközi adományozók biztosítják, akiknek az intézet rendszeresen beszámol. (Sakata 2013) Az átláthatóság erősíti a hitelességet az adományozók és a helyi polgárok szemében is, ami fontos tényező lehet, ha az ország korrupcióval küzd.

Az afgán zene felkarolásával és magas szintű oktatás biztosításával az ANIM megfelel a társadalom legsürgősebb igényeinek. Sikerül megvalósítani a társadalmi integrációt, harcolni a diszkriminációval és előmozdítani az értékeket. Mivel elsősorban a társadalom leghátrányosabb helyzetű csoportjainak oktatására összpontosít, sikerrel küzd a szegénység ellen és támogatta a nemek közötti egyenlőséget. A nemzetközi elismerés és siker tovább erősítette a helyi polgárok támogatását is. Segített a társadalom különböző csoportjainak, hogy újra felfedezzék és kapcsolódjanak kultúrájukhoz. Ez a pozitív tapasztalat elengedhetetlen lehet a felépülés és a megbékélés során egy olyan töredékes társadalom számára, amelytől saját kultúrájának bizonyos részét megtagadták.

Ezek a tevékenységek – a társadalmi integrációra való törekvés és az olyan alapvető jog, mint az oktatás biztosításának elősegítése – alapján elmondható, hogy az ANIM nemcsak mint kulturális intézet jelentős, de egyúttal békeépítő funkcióval is bír. Ezáltal illeszkedik a Boutros Boutros-Ghali ENSZ-főtitkár által bevezetett értelmezéshez, amely a társadalmi és állami keretek megerősítését is a konfliktuskezelés és a békeépítés részének tekinti.

Fontos hozzátenni azt is, hogy a társadalmi kohézió újjáépítése megbékélést igényel, amelyet nem lehet számszerűsíteni vagy lineáris rövid távú projektnek tekinteni. Amint Bloomfield kiemelte, a megbékélés hiányosságokat mutathat, de „nehéz olyan, a konfliktushelyzetből sikeresen talpra állt társadalmat találni, amely a konszolidációt a megbékélés folyamata nélkül érte volna el”. (Salter és Yousuf 2013)

FORRÁSJEGYZÉK

- Abramson, Yenohatan: Culture, religion, war and peace. 2013. [<https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e44#acrefore-9780190846626-e44-div1-4>]
- Alger, Bonnie Eve: Their own agenda: the history, development and culture of women's orchestra outside the United States. 2018. [<https://drum.lib.umd.edu/handle/1903/20821>]
- Bar-Tal, Daniel: Reconciliation as a Foundation of Culture of Peace. 2008. [https://www.researchgate.net/publication/226059785_Reconciliation_as_a_Foundation_of_Culture_of_Peace]
- Bronstein, Paula: "I Won't Be a Doctor, and One Day You'll Be Sick". Human Rights Watch. 2017. [https://www.hrw.org/report/2017/10/17/i-wont-be-doctor-and-one-day-youll-be-sick/girls-access-education-afghanistan#_ftn2]
- Forrest, David: The Afghanistan National Institute of Music. Interview with Dr. Ahmad Sarmast. Australian Journal of Music Education. 2013. [<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1061847.pdf>]
- Franke, Volle: The peacebuilding dilemma: civil-military cooperation in peace operations. 2006. [https://rc-services-assets.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/Transforming_broken_relationships_Making_peace_with_the_past_Accord_Insight_3.pdf]
- Gazizullin, Aydar: The Significance of the 'Human Security' Paradigm in International Politics. 2016. [<https://www.e-ir.info/pdf/61707>]
- Henderson, Errol A.: Clear and Present Strangers: The Clash of Civilizations and International Conflict. 2001. [https://www.researchgate.net/profile/Errol_Henderson/publication/227503914_Clear_and_Present_Strangers_The_Clash_of_Civilizations_and_International_Conflict/links/59f06fcf458515bfd07bf19d/Clear-and-Present-Strangers-The-Clash-of-Civilizations-and-International-Conflict.pdf]
- Jackson, Ashley: The cost of war. Afghan experiences in conflict. 2009. [https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/afghanistan-the-cost-of-war_14.pdf]
- Minkov, Miroslav: The concept of culture. 2013. [https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/48150_ch_1.pdf]
- Naidu-Silverman, Ereshnee: The contribution of art and culture in peace and reconciliation processes in Asia. 2015. Centre for Culture and Development.
- Saikh, Sufia: Reconciliation in Afghanistan: Role of Art and Cinema. 2020. [https://ijpsl.in/wp-content/uploads/2020/12/Reconciliation-in-Afghanistan-Role-of-Art-and-Cinema_Sufia-Shaikh.pdf]
- Sakata, Hiromi Lorraine: Music in Afghanistan. 2013. [http://media.nationalgeographic.org/assets/file/asia_3.pdf]
- Salter, Mark and Yousuf, Zahbia: Transforming broken relationships. Making peace with the past. 2016 [https://rc-services-assets.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/Transforming_broken_relationships_Making_peace_with_the_past_Accord_Insight_3.pdf]
- Sarmast, Ahmad: How ANIM provides inclusive music education in Afghanistan. Lecture at the Polar Music Prize Ceremony. 2018. [<https://www.youtube.com/watch?v=lqi3JpHKwXU>]
- Szabó, László: A békefenntartás új értelmezése. 2009. [http://www.nemzetbiztonsag.hu/cikkek/szabo_laszlo-a-bekefenntartas-uj-ertelmezese.pdf]
- Rothschild, Emma: What is security? 2008. [https://www.peacepalacelibrary.nl/ebooks/files/Rothschild_What-is-security.pdf]
- Minority Rights Group International: Afghanistan. [<https://minorityrights.org/country/afghanistan/>]
- The New York Times: Afghan Government Control Over Country Falters, U.S. Report Says 31.01.2019. [<https://www.nytimes.com/2019/01/31/world/asia/afghanistan-taliban-territory-control.html>]
- The official page of the Afghanistan National Institute for Music. [<https://www.anim-music.org/>]
- The United Nations General Assembly: Situation of human rights in Afghanistan. 1999. [<https://digitallibrary.un.org/record/265902#record-files-collapse-header>]
- The United Nations Security Council open Debate: Reconciliation Must Evolve to Reflect Growing Complexity of Today's Conflicts. 19.11.2019. [<https://www.un.org/press/en/2019/sc14024.doc.htm>]